

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ
Кафедра організації підприємництва та біржової діяльності

"ЗАТВЕРДЖУЮ"

Декан економічного факультету
Анатолій Діброва
"20" травня 2022 р.

"СХВАЛЕНО"

на засіданні кафедри організації
підприємництва
та біржової діяльності
Протокол № 16 від "12" травня 2022 р.

Завідувач кафедри
Микола Ільчук

"РОЗГЛЯНУТО"

Гарант ОП «Підприємництво, торгівля
та біржова діяльність»

Любов Панкратова

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
БІРЖОВИЙ РИНОК

Спеціальність: 076 Підприємництво, торгівля та біржова діяльність
(шифр і назва спеціальності)

Освітня програма: Підприємництво, торгівля та біржова діяльність
(назва)

Факультет: _____ Економічний _____

розробник: к.е.н., проф., заслужений діяч науки і техніки України
М. О. Солодкий

Київ 2022

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ**

Кафедра організації підприємництва та біржової діяльності

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Декан економічного факультету

_____ Анатолій Діброва

“ 20 ” травня 2022 р.

“СХВАЛЕНО”

на засіданні кафедри організації

підприємництва

та біржової діяльності

Протокол № 16 від “12” травня 2022 р.

Завідувач кафедри

_____ Микола Ільчук

”РОЗГЛЯНУТО ”

Гарант ОП «Підприємництво, торгівля

та біржова діяльність»

_____ Любов Панкратова

**РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
БІРЖОВИЙ РИНОК**

Спеціальність: 076 Підприємництво, торгівля та біржова діяльність
(шифр і назва спеціальності)

Освітня програма: Підприємництво, торгівля та біржова діяльність
(назва)

Факультет: _____ Економічний _____

розробник: к.е.н., проф., заслужений діяч науки і техніки України
М. О. Солодкий

Київ 2022

1. Опис навчальної дисципліни

Біржовий ринок

Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітній ступінь		
Галузь знань	07 Управління та адміністрування	
Спеціальність	076 Підприємництво, торгівлі та біржова діяльність	
Освітня програма	Підприємництво, торгівлі та біржова діяльність	
Освітній ступінь	Магістр	
Характеристика навчальної дисципліни		
Вид	Обов'язкова	
Загальна кількість годин	180	
Кількість кредитів ECTS	6	
Кількість змістовних модулів	3	
Курсовий проект (робота) (за наявності)	-	
Форма контролю	Екзамен	
Показники навчальної дисципліни для денної та заочної форми навчання		
	Денна форма навчання	Заочна форма навчання
Рік підготовки (курс)	1	1
Семестр	1	1
Лекційні заняття	30 год.	8 год.
Практичні, семінарські заняття	30 год.	6 год.,
Лабораторні заняття	-	-
Самостійна робота	120 год.	-
Індивідуальні завдання	-	-
Кількість тижневих аудиторних годин	4 год	

2. Мета, завдання та компетентності навчальної дисципліни

Програма вивчення навчальної дисципліни «Біржовий ринок» складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки студентів ОС «Магістр» спеціальностей «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність» та «Економіка» і є важливою складовою частиною у системі підготовки фахівців для біржового ринку країни у вищих навчальних закладах.

Мета вивчення курсу – дати майбутньому спеціалісту теоретичні основи та практичні навички з організації і функціонування біржового ринку, а також ефективного використання отриманих знань у своїй майбутній діяльності.

Предметом вивчення навчальної дисципліни є організація і регулювання діяльності товарних та фондових бірж за умов застосування системи науково-прикладних методів і комп'ютерних програм.

Дисципліна «Біржовий ринок» вивчає систему методів оцінки ситуації на біржовому товарному та фондовому ринках, що склалася на перспективу.

В результаті вивчення дисципліни студент повинен:

Знати нормативно-правову базу, сутність біржової діяльності, принципи організаційної діяльності товарних та фондових бірж: механізм здійснення операцій на біржовому ринку, організацію брокерської діяльності, систему операцій виробничо-торгової і фінансової направленості, які можна здійснювати на спотовому, форвардному і ф'ючерсному ринках, етичні принципи роботи біржового ринку.

Вміти організовувати роботу суб'єктів підприємницької діяльності з біржами та брокерськими конторами, створювати брокерські контори та організувати їх діяльність, здійснювати біржові операції та визначати їх ефективність, виконувати фахові функції на біржовому товарному ринку.

Набуття компетентностей:

- **загальні компетентності (ЗК):**

- ЗК 1. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.

- ЗК 4. Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп

різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності).

- **фахові (спеціальні) компетентності (СК):**

- СК 2. Здатність проводити оцінювання продукції, товарів і послуг в підприємницькій, торговельній та/або біржовій діяльності.

- СК 4. Здатність до вирішення проблемних питань і прийняття управлінських рішень у професійній діяльності.

- СК 6. Здатність вирішувати задачі у нестійкому економічному середовищі, здійснювати аналіз і прогнозування тенденцій розвитку підприємницьких та біржових структур у конкурентному середовищі.

3.Програма і структура навчальної дисципліни

Змістовний модуль 1. Біржовий ринок: сучасний стан і тенденції розвитку

Тема 1. Економічна сутність та еволюція розвитку біржового ринку. Історія біржового ринку. Перші біржі. Організований ринок товарних активів. Види аукціонів.

Тема 2. Сучасний стан світового біржового ринку. Географічне зонування біржового ринку. Топ-10 найбільших бірж світу. Оцінка динаміки біржової торгівлі на провідних біржах світу.

Тема 3. Тенденції розвитку вітчизняного біржового ринку. Історія вітчизняного біржового ринку. Перші біржі в Україні. Сучасний стан вітчизняного біржового ринку.

Тема 4. Регулювання біржового ринку. Моделі регулювання. Законодавча база. Державне регулювання и саморегулювання біржового ринку.

Змістовний модуль 2. Організаційно -економічні основи функціонування біржового ринку

Тема 5. Біржа – основна складова біржового ринку. Організаційні засади біржі. Структура біржі. Вимоги до бірж у законодавстві.

Тема 6. Сучасні технології торгівлі на біржовому ринку та їх організаційна основа. Види технологій торгівлі. Інтернет-трейдинг. Організаційні засади електронної біржової торгівлі.

Тема 7. Біржові товари, професійна діяльність на біржовому ринку. Види біржових товарів. Вимоги до біржових товарів. Професійні учасники та їх види на біржах.

Тема 8. Сучасний стан біржового ринку аграрної продукції. Особливості біржової торгівлі аграрною продукцією. Організований товарний ринок. Провідні біржі з торгівлі аграрною продукцією.

Змістовний модуль 3. Біржовий ринок за видами активів

Тема 9. Види деривативних угод на біржовому ринку. Економічна сутність деривативів. Види деривативів. Товарні і фінансові деривативи.

Тема 10. Фючерси, опціони та свопи на біржовому ринку. Фючерси та їх види. Опціони та їх класифікація. Свопи та операції з ними.

Тема 11. Хеджування та спекуляція. Хеджування та види. Стратегії довгого і короткого хеджування. Спекулятивні стратегії біржової торгівлі.

Тема 12. Фінансові інструменти на ринках капіталу. Ринки капіталу в Україні. Види фінансових інструментів на ринках капіталу.

Тема 13. Кліринг та депозитарна діяльність на біржовому ринку. Біржовий кліринг і система розрахунків. Депозитарна діяльність та її організація.

Тема 14. Ринок грошових деривативів. Міжнародний валютний ринок. Валютні курси як біржовий актив. Провідні біржі валютних деривативів.

Структура навчальної дисципліни

Назви змістовних модулів і тем	Кількість годин											
	Тижні	Денна форма					Заочна форма					
		в тому числі					Разом	в тому числі				
		Разом	л	п	Ін д	Ср		Л	П	ла б	ін д	ср
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Змістовний модуль 1. Біржовий ринок: сучасний стан і тенденції розвитку												
Тема 1. Економічна сутність та еволюція розвитку біржового ринку	1	14	2	2		10	1	1				
Тема 2. Сучасний стан світового біржового ринку	2	14	2	2		10	1	1				
Тема 3. Тенденції розвитку вітчизняного біржового ринку	3	14	2	2		10						
Тема 4. Регулювання біржового ринку	4	14	2	2		10	1	1				
Всього М.1	4	56	8	8		40	3	3				
Змістовний модуль 2. Організаційно -економічні основи функціонування біржового ринку												
Тема 5. Біржа- основна складова біржового ринку	5	14	2	2		10	1	1				
Тема 6. Сучасні технології торгівлі на біржовому ринку та їх організаційна основа	6	14	2	2		10	1	1				
Тема 7. Біржові товари, організація брокерської діяльності	7	14	2	2		10	1		1			
Тема 8. Сучасний стан біржового ринку аграрної продукції	8	14	2	2		10	1	1				
Всього М.2	8	56	8	8		40	4	3	1			
Змістовний модуль 3. Біржовий ринок за видами активів												

Тема 9. Види деривативних угод на біржовому ринку	9	14	2	2		10	1	1			
Тема 10. Ф'ючерси, опціони та свопи на біржовому ринку	10	14	2	2		10	1	1			
Тема 11. Хеджування та спекуляція	11	9	2	2		5	1	1			
Тема 12. Фінансові інструменти на ринках капіталу	12,1 3	13	4	4		5	2	2			
Тема 13. Кліринг та депозитарна діяльність на біржовому ринку		9	2	2		5	1	1			
Тема 14. Ринок грошових деривативів	14	9	2	2		5	1	1			
Всього М.З	15	68	14	14		40	7	2	5		
Разом годин	180	30	30			120	14	8	6		

4. Теми семінарських занять
(не передбачені навчальним планом)

5. Теми практичних занять

№	Назва теми	К-сть годин
1	Економічна сутність та еволюція розвитку біржового ринку	2
2	Сучасний стан світового біржового ринку	2
3	Тенденції розвитку біржового ринку	2
4	Регулювання біржового ринку	2
5	Біржа - основна складова біржового ринку	2
6	Сучасні технології торгівлі на біржовому ринку та їх організаційна основа	2
7	Біржові товари, професійна діяльність на біржовому ринку	2
8	Сучасний стан біржового ринку аграрної продукції	2
9	Види деривативних угод на біржовому ринку	2
10	ф'ючерси, опціони та свопи на біржовому ринку	2
11	Хеджування та спекуляція	2
12	Фінансові інструменти на ринках капіталу	4
13	Кліринг та депозитарна діяльність на біржовому ринку	2
14	Ринок грошових деривативів	2
Усього годин		30

6. Теми лабораторних занять (не передбачені навчальним планом)

7. Контрольні питання, комплекти тестів для визначення рівня засвоєння знань студентами.

1. Укажіть ознаки та їх характеристики, які описують поняття сучасного ринку
2. Зародження біржової торгівлі почалося із _____ (вкажіть відповідний вид торгівлі)
3. Визначте функції що НЕ властива для оптової торгівлі
4. Визначте основні складові інформаційно-правового поля біржового ринку:
5. Світова біржова торгівля є однією з головних форм _____ (вставте пропущені слова)
6. У структурі світової біржової торгівлі _____ контракти займають понад 50%.
7. Вкажіть найбільші біржі США:

8. З якою з бірж _____ EURONEXT консолідувалась у _____ р.
9. Біржі яких країн віднесені до бірж прогресивного розвитку, відомі під аббревіатурою «BRICs»?
10. Який товар переважав на українських біржах ХІХ ст.?(вкажіть відповідний вид товару)
11. Коли біржі з'явилися в Радянській Україні?
12. Який відсоток бірж України з числа зареєстрованих є недіючими?
А)70
Б)85
С)90
Д)95
13. Назвіть сім основних етапів розвитку біржового ринку?
14. Сторони торгівлі опціонами.
15. Організаційна структура біржового ринку.
16. Основні причини низького розвитку біржового товарного ринку.
17. Встановіть орган управління біржі, який затверджує правила біржової торгівлі...
18. Біржа – це...
19. Вищим органом управління біржі є...
20. Біржа як складова інфраструктури ринку виконує такі функції...
21. Біржові товари поділяються на класи...
22. Основними характеристиками біржового товару є..
23. Фінансові інструменти класифікуються на...
24. Цінний папір виконує такі суспільно важливі функції...

25. На вітчизняному біржовому ринку сільськогосподарської продукції укладаються такі угоди...
26. Біржові склади мають відповідати таким вимогам...
27. Які з перелічених систем регулювання біржової діяльності належить до США, України, Китаю та Англії
28. Основні законодавчі акти, що регулюють біржовий товарний ринок...
29. Види податків, які сплачує біржа.
30. Які функції на біржовому ринку виконують такі органи?
31. Основні завдання державного регулювання...
32. Підсистема управління біржовим товарним ринком, її характеристика.
33. Три складові регулювання біржової діяльності.
34. Реєстрація товарних бірж відбувається згідно з Законом України _____ (продовжіть)
35. Який із біржових ринків може вважатися найбільш «комп'ютеризованим»?
36. Більшість бірж світу використовують такий алгоритм електронного трейдингу...
37. Згідно з яким документом брокер має виконати бажання клієнта?
38. Згідно з чинним законодавством брокерські фірми можуть створювати...
39. Для оцінювання ефективності своєї діяльності брокерська контора використовує наступні показники...
40. Поняття біржового ринку, фондовий ринок у фінансовій системі держави.
41. Інфраструктура біржового фондового ринку.
42. Поняття фондового ринку, організований та неорганізований ринки
43. Поняття фінансового посередництва – класифікація і характеристика фінансових учасників.
44. Органи державного регулювання роботи фондового ринку – НКЦПФР.
45. Саморегуляційні організації та їх роль в регулюванні фондового ринку.
46. Функції фінансового посередництва.
47. Класифікація і характеристика фінансових посередників – учасників фондового ринку
48. Організаційна структура фондової біржі.
49. Взаємодія підрозділів фондової біржі з кліринговими установами та депозитаріями, торговцями цінними паперами.
50. Організація процесу торгів на фондовій біржі.
51. Торгівля акціями, облігаціями, репо-угодами, ф'ючерсами та опціонами.
52. Інформаційне висвітлення торгів та угод.
53. Торгові системи – організація торгівлі цінними паперами на біржі.
54. Поняття та основні види пайових цінних паперів (акція). Основні характеристики акцій.
55. Методи оцінки акцій (доходний, порівняльний, балансовий).

56. Доходність та ризиковість акцій.
57. Поняття та основні види боргових цінних паперів (облігація, вексель, казначейське зобов'язання, банківський сертифікат).
58. Ф'ючерси, форварди, опціони.
59. Поняття та форми лістингу.
60. Вимоги до емітентів – формування біржового списку.
61. Технологія лістингу на внутрішньому ринку.
62. Лістинг на зарубіжних фондових біржах – депозитарні розписки.
63. Державна реєстрація емісії.
64. Поняття, визначення біржових фондових індексів.
65. Основні фондові індекси та методи їх розрахунку.
66. Брокерські компанії та їх характеристика.
67. Ліцензування торгів цінними паперами.
68. Фінансова модель роботи брокерської компанії – вплив на неї операцій на фондових біржах.
69. Поняття інститутів спільного інвестування, їх види.
70. Інвестиційний фонд (ІСІ), передумови його виникнення.
71. Основні функції міжнародного валютного ринку.
72. Активні і пасивні учасники валютного ринку, різниця між ними.
73. Види валютних операцій та особливості технології торгівлі ними.
74. Українська міжбанківська валютна біржа.
75. Роль НБУ на валютному ринку України.

Зразки тестів для визначення рівня засвоєння знань студентами

1. Біржовий ринок - це:

- 1) організований ринок;
- 2) конкурентний ринок;
- 3) монопольний ринок;
- 4) вірна відповідь 1, 2.

2. Функції біржового ринку включають:

- а) ціноутворення;
- б) управління ризиками;
- в) спекуляція;
- г) всі відповіді вірні.

3. Чи вірним є твердження, що біржовими посередниками є брокери та дилери?

- а) так;
- б) ні.

4. За територіальним розташуванням біржі прийнято розрізняти на:

- 1) місцеві, національні;
- 2) місцеві, національні, міжрегіональні, міжнародні;
- 3) жодної правильної відповіді

4) вірна відповідь 2.

5. Фермер для майбутнього урожаю використовує:

- 1) довге хеджування;
- 2) коротке хеджування;
- 3) перехресне хеджування;
- 4) селективне хеджування.

6. Виключно біржовими є деривативи:

- 1) фючерси;
- 2) опціони;
- 3) свопи;
- 4) всі відповіді вірні.

7. Організований товарний ринок в Україні регулюється:

- 1) НКЦПФР;
- 2) НБУ;
- 3) інші агенства;
- 4) всі відповіді вірні.

8. Ринок, на якому операції купівлі-продажу цінних паперів здійснюються на біржі є:

- 1) первинним;
- 2) терміновим;
- 3) організованим;
- 4) позабіржовим.

9. Вкажіть відповідність біржових контрактів з їх поняттям:

1) спот	А) поставка в майбутньому
2) форвард	Б) негайна поставка
3) фючерс	В) право на купівлю
4) опціон	Г) зобов'язання поставки в майбутньому

10. Яке з тверджень правильне?

- а) Базис = Ціна спотова – Ціна фючерсна
- б) Базис = Ціна фючерсна – Ціна спотова
- в) Базис = Ціна спотова x Ціна фючерсна

8.Методи навчання

В даному курсі застосовуються наступні методи навчання.

Пояснювально-ілюстративний метод. Студенти здобувають знання, слухаючи розповідь, лекцію, з навчальної або методичної літератури, через екранний посібник у «готовому» вигляді. Сприймаючи й осмислюючи факти, оцінки, висновки, вони залишаються в межах репродуктивного

(відтворювального) мислення. Такий метод якнайширше застосовують для передавання значного масиву інформації. Його можна використовувати для викладення й засвоєння фактів, підходів, оцінок, висновків.

Репродуктивний метод. Ідеться про застосування вивченого на основі зразка або правил. Діяльність тих, кого навчають, є алгоритмічною, тобто відповідає інструкціям, розпорядженням, правилам – в аналогічних до представленого зразка ситуаціях.

Метод проблемного викладення. Використовуючи будь-які джерела й засоби педагог перш ніж викладати матеріал ставить проблему, формулює пізнавальне завдання, а потім розкриваючи систему доведень, порівнюючи погляди, різні підходи, показує спосіб розв'язання поставленого завдання. Студенти стають ніби свідками і співучасниками наукового пошуку.

Частково-пошуковий або евристичний метод. Його суть полягає в організації активного пошуку розв'язання висунутих педагогом (чи самостійно сформульованих) пізнавальних завдань або під керівництвом педагога, або на основі евристичних програм і вказівок. Процес мислення набуває продуктивного характеру, але його поетапно скеровує й контролює педагог або самі студенти на основі роботи над програмами (зокрема комп'ютерними) та з навчальними посібниками. Такий метод, один з різновидів якого є евристична бесіда – перевірений спосіб активізації мислення, спонукання до пізнання.

Дослідницький метод. Після аналізу матеріалу, постановки проблем і завдань та короткого усного або письмового інструктажу ті, кого навчають самостійно вивчають літературу, джерела, ведуть спостереження і виміри та виконують інші пошукові дії. Ініціатива, самостійність, творчий пошук виявляються в дослідницькій діяльності найповніше. Методи навчальної роботи безпосередньо переходять у методи, які імітують, а іноді й реалізують науковий пошук.

9.Форми контролю Екзамен

10. Розподіл балів, які отримують студенти

Розподіл балів, які отримують студенти. Оцінювання знань студента відбувається за 100-бальною шкалою і переводиться в національні оцінки згідно з табл. 1 «Положення про екзамени та заліки у НУБіП України» (наказ про уведення в дію від 27.12.2019 р. № 1371)

ШКАЛА ОЦІНЮВАННЯ СТУДЕНТІВ

Рейтинг здобувача вищої освіти, бали	Оцінка національна за результати складання екзаменів заліків	
	Екзаменів	заліків
90-100	Відмінно	зараховано
74-89	Добре	
60-73	Задовільно	
0-59	Незадовільно	не зараховано

11. Методичне забезпечення

1. Методичні вказівки до вивчення дисципліни «Біржовий ринок» для студентів спеціальності 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність» Солодкий М. О., Яворська В. О., Київ. Компринт. 2018. 144 с.

2. Електронний курс дисципліни: <https://elearn.nubip.edu.ua/course/view.php?id=1851>

12. Рекомендована література.

Основна:

1. Закон України «Про ринки капіталу та організовані товарні ринки» № 738-IX від 19.06.2020 із змінами № 1587-IX від 30.06.2021 № 2180-IX від 01.04.2022. URL: <https://zakon.rada.gov.ua>.

2. Солодкий М. О., Ільчук М. М., Яворська В. О., Аналіз і прогнозування біржового ринку: навч. посібник. Київ, ФОП Ямчинський, 2020. 642 с.

3. Солодкий М. О., Резнік Н. П., Яворська В. О., Основи біржової діяльності : навч. посібник для студентів вищих навчальних закладів. За ред. М. О. Солодкого. Київ. ЦП «Компринт». 2017. 450 с.

4. Солодкий М. О. Біржовий ринок: посіб. Київ. ЦП «Компринт». 2017, 482 с.

Допоміжна:

- 5.Солодкий М. О. Біржовий ринок: навч. посіб. Київ Аграрна освіта. 2010. 564 с.
- 6.Солодкий М. О., Гниляк В. О. Біржові товарні деривативи : теорія, методологія, практика. Київ. Аграр Медія Груп. 2013. 238 с.
- 7.Солодкий М.О. Біржовий ринок: проблеми функціонування та тенденції інноваційного розвитку: Монографія. Київ. ЦП Компрінт, 2013. 215 с.
- 8.Солодкий М.О. Товарознавство біржових товарів - ринок аргопродовольчої продукції: посіб. Київ: Видавничий центр НУБІП України. 2012. 110с.
- 9.Солодкий М.О., Яворська В.О., Андронович Т.Ю. Розвиток біржового аграрного ринку: монографія. - К.: ЦП Компрінт, 2014. - 341с.
- 10.Сохацька О.М. Біржова справа: підруч. Тернопіль: Карт-бланш. 2014. 632с.
- 11.Чесноков В. Фінансові інструменти: Навч. посібник. Київ. ЦНЛ. 2008. 288 с.
- 12.Чесноков В.Л. Біржові операції: навч. посібник. Київ: ЦНЛ, 2015.192 с.

13.Інформаційні ресурси

1. Електронні та друковані видання бібліотеки ім. Вернадського. URL: www.nbuv.gov.ua
2. Аналітичне видання. Журнал Інтернет-трейдинг (Бібліотека кафедри біржової діяльності)
3. Аналітичне видання. Журнал Біржовий моніторинг (бібліотека кафедри біржової діяльності)
4. Верхован Рада України. URL: www.rada.gov.ua.
5. Державна служба статистики України. URL: www.ukrstat.gov.ua
6. Національна комісія з цінних паперів та фондового ринку. URL: <https://www.nssmc.gov.ua>
7. Комісія з товарної ф'ючерсної торгівлі США. URL: www.cftc.gov.
8. Чиказька товарна біржа. URL: www.cme.com.
9. Аграрна біржа. URL: <https://agrex.gov.ua>
- 10.Українська біржа. URL: <http://www.ux.ua>
- 11.Українська енергетична біржа. URL: <https://www.ueex.com.ua>
- 12.Українська універсальна біржа. URL: <https://sale.uub.com.ua>.